

Рішення
разової спеціалізованої вченої ради
про присудження ступеня доктора філософії

Разова спеціалізована вчена рада Інституту спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України прийняла рішення про присудження *Лук'яненко Анні Валеріївни* ступеня доктора філософії в галузі знань 01 Освіта / Педагогіка, за спеціальністю 016 Спеціальна освіта, на підставі прилюдного захисту дисертації **«Психолого-педагогічні умови інтегративної медико-психолого-педагогічної допомоги особам із порушеннями мовлення органічного генезу».**

«01» липня 2025 року.

Лук'яненко Анна Валеріївна, 1990 року народження, громадянка України. Освіта вища: у 2012 році закінчила Вищий державний навчальний заклад України «Українська медична стоматологічна академія» та здобула спеціальність лікаря-стоматолога. З 2012 по 2014 рік на базі Полтавської районної лікарні пройшла інтернатуру за спеціальністю «Стоматологія». У 2014 році отримала спеціалізацію з терапевтичної стоматології.

У 2022 році закінчила вищий навчальний заклад «Полтавський національний педагогічний університет ім. В. Г. Короленка». Освітня програма: «Спеціальна освіта (Логопедія. Спеціальна психологія)» та отримала ступінь магістра зі спеціальності Спеціальна освіта, спеціалізація 016.01 – Логопедія. Професійна кваліфікація: «Магістр зі спеціальної освіти за спеціалізацією «Логопедія». Логопед. Вчитель-дефектолог. Психолог (спеціальний) дошкільних, загальноосвітніх та реабілітаційних закладів».

У червні 2025 року закінчила аспірантуру Інституту спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України за спеціальністю 016 Спеціальна освіта.

Дисертацію виконано у відділі логопедії Інституту спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України.

Науковий керівник: Пахомова Наталія Георгіївна, доктор педагогічних наук, професор, директор навчально-наукового Інституту спеціальної та інклюзивної освіти Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка.

Здобувачка має 11 наукових праць, зокрема: 7 одноосібних і 4 у співавторстві, із них: 1 стаття – у зарубіжному періодичному науковому виданні, 1 стаття у журналі, що входить до наукометричної бази Web of Science, 3 статті опубліковано у наукових фахових виданнях (категорія Б), затверджених МОН України; 6 тез апробаційного характеру.

1. Пахомова, Н. Г., Баранець, І. В., Лук'яненко, А. В., Лещій, Н. П., Качуровська, О. Б., Березан, О. І., Олефір, О. І. (2022). *Комплексна реабілітація дітей із сенсорними та інтелектуальними порушеннями*. Світ медицини та

біології № 2 (80). С. 113-118. DOI - [10.26724/2079-8334-2022-2-80-113-118](https://doi.org/10.26724/2079-8334-2022-2-80-113-118) .URL: <https://womab.com.ua/ua/smb-2022-02/9380>

2. Пахомова, Н.Г., Лук'яненко, А.В. (2021). *Комплексний підхід до діагностики мовленнєвих порушень органічного генезу*. Одеса, Науковий журнал Хортицької національної академії: № 5. С. 112-121. DOI - <https://doi.org/10.51706/2707-3076-2021-5-12>

URL: <https://journal.khnnra.edu.ua/index.php/files/article/view/71>

3. Пахомова, Н.Г., Лук'яненко, А.В. (2021). *Інтегративна медико-психолого-педагогічна допомога особам із порушеннями зубощелепної системи: історичні передумови та сучасний стан*. Одеса, Науковий вісник Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К.Д. Ушинського. Випуск 3 (136). С.135-142.

DOI: <https://doi.org/10.24195/2617-6688-2021-3-18>

URL: <http://dspace.pdpu.edu.ua/bitstream/123456789/12988/1/Pakhomova.pdf>

4. Лук'яненко, А.В. (2022). *Нейропсихолінгвістичні механізми порушень мовлення органічного генезу у дітей*. Інститут спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України: Вип. № 20. Науково-методичний збірник «Освіта осіб з особливими потребами: шляхи розбудови». С. 91-106. DOI: <https://doi.org/10.33189/epsn.vi20>

URL: <https://spp.org.ua/index.php/journal/issue/view/9>

5. Лук'яненко, А. В. (2025). *Оцінка ефективності надання інтегративної медико-психолого-педагогічної допомоги дітям із порушеннями мовлення органічного генезу*. Poland. International Science Journal of Education & Linguistics №1. p. 71-81.

DOI: [10.46299/j.isjel.20250401.07](https://doi.org/10.46299/j.isjel.20250401.07)

URL: <https://isg-journal.com/isjel/article/view/953/527>

У дискусії взяли участь голова і члени спеціалізованої вченої ради:

Чеботарьова Олена Валентинівна, доктор педагогічних наук, професор, завідувач відділу освіти дітей з порушеннями інтелектуального розвитку, Інститут спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України.

Оцінка позитивна без зауважень.

Федоренко Світлана Володимирівна, доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри прикладної психології та логопедії, Бердянський державний педагогічний університет.

Оцінка позитивна із зауваженнями:

1. У дисертації представлено глибокий теоретичний аналіз історичних аспектів розвитку логопедії та деяких сучасних підходів логокорекції у контексті інтегративної допомоги. Очевидним є той факт, що саме інтеграція логопедичної та медичної складових у корекційному маршруті може дати найкращі результати при роботі з дітьми, у яких виявлені порушення мовлення органічного генезу. Проте, на нашу думку, бажано було б детальніше описати

закордонний досвід інтегративної допомоги при мовленнєвих розладах та порушеннях зубощелепної системи.

2. У роботі представлена методика вивчення сформованості мовлення у дітей із мовленнєвими розладами та порушеннями зубощелепної системи. Чітко визначені критерії (анатомо-фізіологічний, фонетико-фонематичний, лексико-граматичний та комунікативний) та їх показники, а також рівні сформованості мовлення (високий, достатній, середній, низький), які дають змогу всебічно обстежити мовлення дитини на різних етапах експериментального дослідження. Разом з цим, доцільним видається розгляд можливостей адаптації та гнучкості представленої методики для застосування до інших груп дітей з мовленнєвими порушеннями. Зокрема, чи можлива її адаптація до дітей із функціональними порушеннями мовлення.

3. Глибина та об'ємність дослідження, кількість залучених до експерименту дітей, статистичний аналіз емпіричних даних вказують на чіткий алгоритм організації дослідження, доводять достовірність тверджень. Представлена у дослідженні методика інтегративної медико-психолого-педагогічної допомоги дітям із порушеннями мовлення органічного генезу підкреслює значущість участі у корекційному маршруті як логопеда, так і стоматолога-ортодонта. У цьому контексті, на нашу думку, перспективним видається подальше дослідження можливостей розширення команди фахівців, зокрема залучення нейропсихолога або дитячого психіатра для забезпечення ще більш цілісного підходу до подолання мовленнєвих порушень органічного генезу.

Зазначимо, що висловлені зауваження не впливають на загальну позитивну оцінку дисертаційної роботи Лук'яненко Анни Валеріївни.

Базима Наталія Валентинівна, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри соціальної педагогіки та спеціальної освіти, Запорізький національний педагогічний університет

Оцінка позитивна із зауваженнями:

1. У дисертації слушно підкреслено важливість психологічної підтримки як для дитини з мовленнєвими порушеннями, так і для її батьків, що є надзвичайно актуальним у контексті інтегративного підходу. Водночас, з метою посилення практичної значущості дослідження, було б доцільно розширити аспект, пов'язаний із залученням родини до корекційного процесу. На нашу думку, доречно було б розробити рекомендації для батьків щодо попередження порушень зубощелепної системи та методів боротьби зі шкідливими звичками у дітей.

2. У роботі вказано, що до експериментальної методики інтегративної медико-психолого-педагогічної допомоги входить логокорекція, а також тейпування щелепно-лицевої ділянки та ортодонтична корекція. Проте, на нашу думку, потрібно було більш детально обґрунтувати використання методу тейпування, описати методику та більш чітко визначити показання до

проведення такого додаткового методу корекції порушень мовлення органічного генезу.

3. Важливим є висвітлення ролі психолога у міждисциплінарній взаємодії. На нашу думку, доцільним було б більш детально окреслити напрями роботи психолога з дітьми, які мають порушення мовлення органічного генезу, зокрема методи подолання тривожності, формування мотивації до спілкування, підвищення самооцінки.

Зазначимо, що висловлені зауваження не впливають на загальну позитивну оцінку дисертаційної роботи Лук'яненко Анни Валеріївни.

Омельченко Ірина Миколаївна, доктор психологічних наук, професор, головний науковий співробітник, Інститут спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України.

Оцінка позитивна із зауваженнями:

1. Оскільки експериментальне дослідження базувалося на 5 психодіагностичних етапах, логічно було б наприкінці другого розділу представити загальну таблицю з їхніми результатами. Це забезпечило б кращу наочність і полегшило порівняння отриманих даних.

2. У першому розділі роботи у п.1.2. за результатами аналізу закордонних і вітчизняних досліджень з проблеми сутності понять: «інтегративна допомога», «порушення мовлення органічного генезу», «порушення зубощелепної системи» у контексті логопедичної допомоги особам із порушеннями мовлення органічного генезу логічно визначено їх зміст. Водночас є суперечність при характеристиці інтегративної допомоги в якості ключових її форм ви виділяєте: педагогічний супровід; психологічну допомогу та роботу з емоційними та поведінковими аспектами; медичну підтримку, що включає в себе діагностику, лікування, реабілітацію захворювань, що впливають на розвиток; соціальну адаптацію. А в розробленій і впровадженій методиці інтегративної медико-психолого-педагогічної допомоги особам із порушеннями мовлення органічного генезу відсутнє обґрунтування соціальної складової. Поясніть, будь-ласка, чому так?

3. Дисертанткою розроблено й експериментально перевірено експериментальну методику інтегративної медико-психолого-педагогічної допомоги особам із порушеннями мовлення органічного генезу. На нашу думку, доцільно було б розробити методичні рекомендації з впровадження методики в логопедичний процес подолання порушень мовлення органічного генезу на засадах інтеграції.

Зазначені нами побажання не завадили загальному позитивному сприйманню даної дисертації та мають характер рекомендацій. Представлена дисертаційна робота є завершеною, а сформульовані у ній положення, результати та висновки становлять наукову і практичну цінність.

Ярмола Наталія Анатоліївна, кандидат педагогічних наук, старший дослідник, заступник директора з наукової роботи, Інститут спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України.

Оцінка позитивна із зауваженнями:

1. У роботі простежується насиченість термінологією, що в окремих фрагментах ускладнює сприйняття матеріалу. Було б доцільно ввести окремий глосарій або перелік ключових понять із коротким визначенням для кращої орієнтації читача.

2. Методичний блок дослідження заслуговує на розширення щодо порівняльного аналізу результатів до і після формувального етапу експерименту із застосуванням додаткових візуалізацій – діаграм або графіків, що зробило б емпіричну частину більш наочною.

3. Хоча робота містить значну кількість літературних джерел, в окремих випадках варто було б ширше залучити новітні зарубіжні дослідження (останні 3–5 років) у сфері логопедії, нейропсихології та мовленнєвої терапії для посилення міжнародного контексту дослідження.

Стиль викладу загалом відповідає академічним стандартам, однак трапляються окремі повтори у формулюваннях, особливо в описі психолого-педагогічних умов. Їх варто було б уникнути шляхом редагування з метою посилення лаконічності та стилістичної виразності.

Результати відкритого голосування:

«За» 5 членів ради;

«Проти» – немає,

«Утримались» – немає.

СПЕЦІАЛІЗОВАНА ВЧЕНА РАДА ІНСТИТУТУ СПЕЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ І ПСИХОЛОГІЇ ІМЕНІ МИКОЛИ ЯРМАЧЕНКА НАПН УКРАЇНИ УХВАЛИЛА:

1. Дисертація **Лук'яненко Анни Валеріївни** на тему: «Психолого-педагогічні умови інтегративної медико-психолого-педагогічної допомоги особам із порушеннями мовлення органічного генезу», що подана на здобуття ступеня доктора філософії в галузі знань 01 Освіта / Педагогіка, за спеціальністю 016 Спеціальна освіта є завершеним самостійним науковим дослідженням і відповідає вимогам «Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах)», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 (із змінами внесеними згідно постанови КМУ №341 від 21.03.2022 р., №502 від 19.05.2023 р., №507 від 03.05. 2024 р.), та може бути представлена у спеціалізованій вченій раді для присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 016 Спеціальна освіта.

2. Присудити *Лук'яненко Анні Валеріївні* ступінь доктора філософії з галузі знань 01 Освіта / Педагогіка, за спеціальністю 016 Спеціальна освіта.

На підставі результатів відкритого голосування та прийнятого рішення разова спеціалізована вчена рада присуджує Лук'яненко Анні Валеріївні ступінь доктора філософії з галузі знань 01 Освіта / Педагогіка, за спеціальністю 016 Спеціальна освіта.

Голова спеціалізованої вченої ради

доктор педагогічних наук, професор
завідувач відділу освіти дітей

з порушеннями інтелектуального розвитку
Інституту спеціальної педагогіки і психології
імені Миколи Ярмаченка НАПН України

Олена ЧЕБОТАРЬОВА